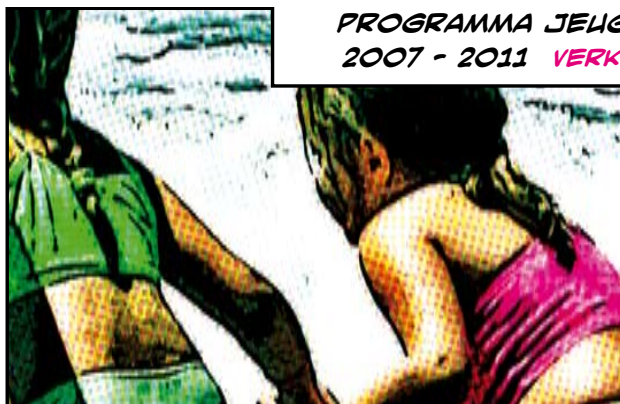

Jeugd en Gezin

programmaministerie

ALLE KANSEN VOOR ALLE KINDEREN
PROGRAMMA JEUGD EN GEZIN
2007 - 2011 **VERKORTE VERSIE**

ALLE KANSEN VOOR ALLE KINDEREN

PROGRAMMA VOOR JEUGD EN GEZIN

2007 - 2011 VERKORTE VERSIE

INHOUDSOPGAVE

Deel I: De Ambitie

1. Een kwestie van opvoeden	9
2. Drie lijnen in het programma	10
I. Opgroeien doe je in een gezin	10
II. Omslag naar preventie: problemen eerder signaleren en aanpakken!	12
III. Vrijblijvendheid voorbij	13
3. Samen aan de slag: het werkprogramma	16

Deel II: Het Werkprogramma

1. Het gezin op de kaart	19
2. Opgroei- en opvoedingsondersteuning in de buurt	20
3. Jeugdcultuur: gezond en meedoen	23
4. Kindvriendelijke leefomgeving	25
5. Snelle en effectieve hulp voor jeugd en gezin	26
6. Aanpak kindermishandeling	29
7. Van school naar werk	30
8. Voorkomen jeugdcriminaliteit	31
9. Professionalisering	32

Deel III: En nu verder

35

VOORWOORD

Een land waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, waar ze hun steentje leren bijdragen aan de maatschappij en goed voorbereid zijn op de toekomst: kortom, waar alle kinderen alle kans krijgen. Dat is de ambitie waar het kabinet de komende periode aan wil werken.

Vanwaar deze ambitie? Met het grootste deel van de jeugd en de gezinnen gaat het goed. Volgens internationaal vergelijkend onderzoek behoren de Nederlandse jongeren tot de gelukkigste ter wereld. Dat willen we graag zo houden! Maar tegelijk mogen we onze ogen niet sluiten voor bepaalde trends die ons verontrusten zoals: het stijgend aantal meldingen kindermishandeling, kinderen met gedragsproblemen, de ongezonde leefstijl van sommige jongeren, het aantal jongeren dat niet meer naar school gaat en ook niet werkt, en de (steeds jongere) jongeren, die overlast geven.

In de afgelopen jaren is onder meer door Operatie Jong steeds duidelijker geworden dat hier een gemeenschappelijk gevoelde opgave ligt, die alleen kan worden aangegaan als er daadwerkelijke bereidheid is om informatie te delen en met elkaar tot resultaten te komen. "Er is veel mogelijk, maar we moeten het ook gaan doen." Die boodschap kreeg de minister voor Jeugd en Gezin mee in de dialoog met de samenleving. De schotten tussen Haagse departementen, tussen gemeenten en provincie, tussen jeugdzorginstellingen, school en andere disciplines moeten weg.

De programmaminister voor Jeugd en Gezin is verantwoordelijk voor een kind- en gezinsvriendelijk beleid, dat wordt gedragen door ouders, families, onderwijzers, professionele hulpverleners, gemeenten en provincies. Met het programma voor Jeugd en Gezin kiest het kabinet bewust voor een nieuwe aanpak, die regie, samenwerking en het overstijgen van deelbelangen in het belang van de jeugd en hun gezinnen mogelijk maakt. Een aanpak die het gezin in positie brengt, inzet op preventie door eerder de problemen op te sporen en aan te pakken en de vrijblijvendheid voorbij is.

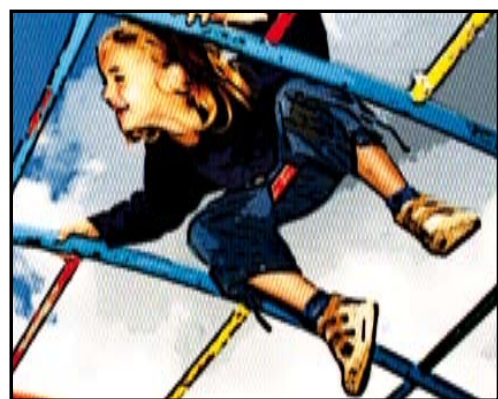
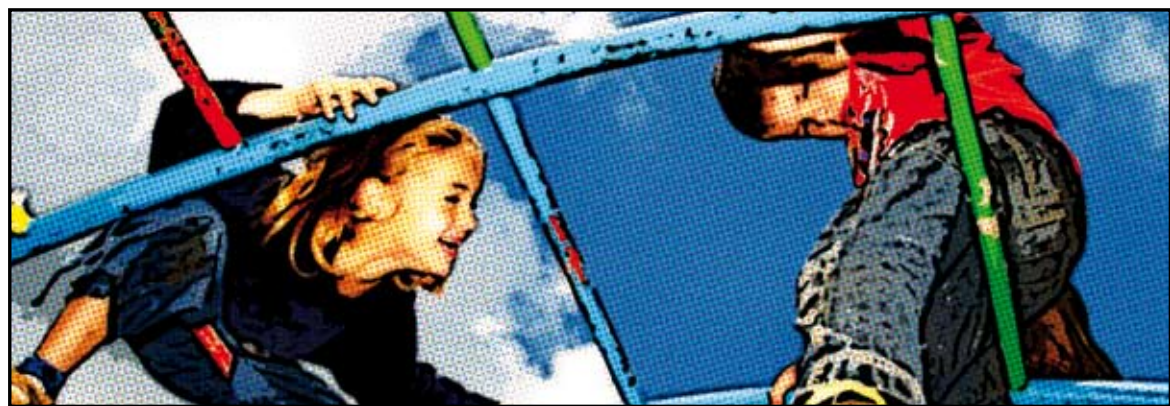
Mr. A. Rouvoet

De Minister voor Jeugd en Gezin

DE AMBITIE

DEEL I: DE AMBITIE

1. EEN KWESTIE VAN OPVOEDEN

Alle kinderen en jongeren, ongeacht culturele achtergrond of handicap, moeten kansen krijgen om zich goed te ontwikkelen. Dat is onze opdracht, die formeel stevig is verankerd in het Internationale Verdrag van de Rechten van het Kind. Opvoeden gebeurt thuis, in het gezin, maar ook op school, in de buurt en bij de sportclub. Daarnaast zijn er professionals die zich met opvoeden bezighouden, zoals jeugdzorgwerkers en gezinsvoogden. Een Minister voor Jeugd en Gezin brengt – via alom gedeelde opvoedingsdoelen– samenhang aan in al die inzet voor de jeugd. Over het doel van de opvoeding bestaat in Nederland grote overeenstemming, zo blijkt uit steekproefonderzoek en gesprekken die hierover gevoerd zijn in focusgroepen met ouders, grootouders, met jongeren en professionals, zowel van autochtone als van Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse afkomst. De uitkomst zoals hieronder beschreven, vormt het inhoudelijke richtsnoer voor allen die met kinderen te maken hebben, zowel persoonlijk als professioneel.

Ontwikkelingsvoorwaarden voor elk kind, ongeacht culturele achtergrond of fysieke gesteldheid.

1. Gezond opgroeien: lichamelijk gezond, geestelijk gezond, gezonde leefstijl en continuïteit in opvoeding en verzorging;
2. Veilig opgroeien: geborgenheid: onvoorwaardelijke liefde, respect, aandacht, grenzen, structuur en regelmaat, veilig thuis (voor geweld, mishandeling, seksueel misbruik) en veilig buitenshuis;
3. Steentje bijdragen aan maatschappij: actieve betrokkenheid bij maatschappij: meedenken en meedoen, actieve betrokkenheid naaste omgeving, positief gedrag en burgerschap;
4. Talenten ontwikkelen en plezier hebben: onderwijs genieten/opleiding krijgen, mogelijkheid voor hobby's: sport, cultuur en recreatief en vrijheid om te spelen;
5. Goed voorbereid zijn op de toekomst: diploma halen, werk vinden, in levensonderhoud kunnen voorzien, stimulerende leefomgeving.

Met veel kinderen en gezinnen gaat het heel goed, blijkt ook uit internationale rapportages. Dat moeten we zo houden. Er zijn echter ook kinderen die wel problemen hebben of problemen geven. Daar moeten we met alle betrokkenen – ouders, professionals en kabinet – alle aandacht aan geven. Daarbij zijn we de vrijblijvendheid voorbij; ieder voor zich zal zijn of haar verantwoordelijkheid moeten nemen.

2. DRIE LIJNEN IN HET PROGRAMMA

Het programma zetten we uit via drie lijnen; ten eerste geven we het gezin opnieuw de belangrijke positie die het in de opvoeding heeft. Ten tweede gaan we preventief werken; we maken een omslag naar het eerder opsporen en beter aanpakken. En ten derde zijn we de vrijblijvendheid voorbij: we laten ongewenste situaties niet voortduren, we willen doorbraken realiseren. Dit geldt zowel voor zowel ouders als professionals en overheden.

Ook besteden we aandacht aan de invloed van de verschillende culturele achtergronden. Het jeugdbeleid moet alle kinderen en ouders, ongeacht hun culturele achtergrond, even goed bereiken. Het moet voor iedereen even effectief zijn en daarom professioneel en kwalitatief op de diversiteit in de samenleving toegesneden zijn. Het is noodzakelijk daarvoor gerichte maatregelen te treffen. Daarom stel ik momenteel samen met de minister voor Wonen, Werken en Integratie het vierjarige actieprogramma "Diversiteit in het jeugdbeleid" op, om dat samen deze kabinetsperiode uit te voeren.

1. OPGROEIEN DOE JE IN EEN GEZIN

Het gezin is van grote waarde. De meeste kinderen groeien op in een gezin. Onder gezin verstaan we: "elk leefverband van één of meer volwassenen die verantwoordelijkheid dragen voor de verzorging en opvoeding van één of meer kinderen". Er zijn vele vormen van gezinnen: gezinnen met veel kinderen, of met één kind, gezinnen met één of twee ouders, nieuw samengestelde gezinnen, gezinnen waarin de grootouders of

pleegouders opvoeden.

In al deze gezinnen voeden volwassenen kinderen op en bieden hen geborgenheid. Zij leven de kinderen essentiële normen en waarden voor en dragen die over aan volgende generaties. Ook is er zorg voor elkaar en ruimte voor ontspanning en ontspanning. Ouders moeten daar voldoende tijd, middelen en vaardigheden voor hebben. Om dat te bevorderen voert het kabinet een gezinsvriendelijk beleid. Een goed functionerend gezin biedt immers niet alleen een stabiele basis aan opgroeiende kinderen, maar levert ook een positieve bijdrage aan de samenleving, de school en de buurt.

Om tot verbeteringen voor de jeugd te komen, moet de kracht van het gezin worden benut en versterkt. In het programma voor jeugd en gezin gebeurt dat op de volgende wijze:

- ✓ Er komt opvoedingsondersteuning beschikbaar voor alle gezinnen. Omdat ouders aangeven dat zij opvoeden in deze tijd moeilijker vinden dan vroeger (enquête NGR 2005), zullen zij in 2011 in hun buurt terecht kunnen bij een Centrum voor Jeugd en Gezin voor advies en steun bij de opvoeding van hun kinderen. In 2011 is er een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin.
- ✓ De oplossing van de problemen in een gezin gebeurt via de aanpak "Eén gezin, één plan". Eén totaalplan per gezin voor alle problemen, met één aanspreekpunt voor het gezin én de betrokken hulpverleners. De ervaring leert dat daar waar een kind problemen heeft, soms meer

problemen in het gezin spelen. Die moeten in samenhang met elkaar worden opgelost, waarbij één van de hulpverleners de coördinatie van de zorg heeft.

- ✓ Ouders krijgen een inkomensafhankelijke tegemoetkoming in de kosten van kinderen in de vorm van een kindgebonden budget. Daarmee kunnen financiële problemen die hen belemmeren hun kinderen goed op te voeden, worden verlicht of worden weggenomen.
- ✓ Gezinnen krijgen steun bij het oplossen van schuldenproblematiek, en worden niet afgesloten van basale voorzieningen als gas, water, licht, of uit huis gezet zonder dat er vooraf een oplossing is voor de kinderen.
- ✓ Ouders en kinderen kunnen sporten, creatief bezig zijn en leren bij brede scholen in hun buurt. Het is in het belang van het kind dat in gezinnen een goed evenwicht wordt gevonden tussen het opvoeden, het verwerven van inkomen en de ontplooiing van ouders.
- ✓ De eigen kracht van gezinnen, families en buurt wordt optimaal benut. Het toepassen van het instrument van de Eigen Kracht Conferentie – waarbij wordt nagegaan hoe het eigen netwerk (familie, vrienden, burens) het gezin kan ondersteunen – is eerder regel dan uitzondering.
- ✓ Eenoudergezinnen en gezinnen in scheiding kunnen voor gericht advies en hulp bij het opvoeden van hun kinderen terecht bij de Centra voor Jeugd en Gezin. In een ouderschapsplan moeten ouders voor de scheiding afspraken maken over de opvoeding van de kinderen, zodat er een nieuwe stabiele gezinssituatie voor de kinderen ontstaat.
- ✓ De brede school, de Centra voor Jeugd en Gezin en andere gemeentelijke voorzieningen voor advies en steun bij de opvoeding gaan allochtone gezinnen met grote culturele afstand tot de Nederlandse samenleving gericht benaderen.
- ✓ Gezinnen met ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen krijgen snel de juiste hulp. Als een kind tijdelijk in een residentiële instelling of een pleeggezin moet worden geplaatst, krijgen de ouders hulp om zich voor te bereiden op het weer zelf opvoeden van hun kind (of kinderen) als de uithuisplaatsing eindigt.
- ✓ Als er geen perspectief is op een duurzame veilige en stabiele opvoedingssituatie bij de eigen ouders, dan kan het kind niet meer bij de eigen ouders blijven wonen, en vindt de opvoeding plaats in een alternatief (pleeg)gezin.
- ✓ Opvang in pleeggezinnen is een alternatief voor kinderen die niet bij de eigen ouders kunnen opgroeien, en daarmee een adequate vorm van jeugdzorg. Er mogen geen financiële belemmeringen zijn om pleegouder te worden.

II OMSLAG NAAR PREVENTIE: PROBLEMEN EERDER SIGNALEREN EN AANPAKKEN

De laatste jaren zet de groei van de vraag naar specialistische hulp voor kinderen verder door. Zowel de vraag naar provinciale jeugdzorg, speciaal onderwijs, geestelijke gezondheidszorg en zorg voor licht verstandelijk gehandicapten groeit, maar ook het aantal jongeren dat een beroep doet op een uitkering ter compensatie van een handicap op de arbeidsmarkt neemt toe. Op straat zien we dat de jongeren die overlast veroorzaken steeds jonger zijn. Deze ontwikkelingen maken duidelijk dat we de (soms nog lichte) problemen van kinderen en gezinnen zo vroeg mogelijk moeten opsporen om ze vroegtijdig te verhelpen. Alleen dan kunnen we voorkomen dat kinderen en gezinnen enkele jaren later zwaardere problemen ontwikkelen. Kortom, een omslag naar preventie is nodig: vroeg signaleren en vooral gericht aanpakken! Dit betekent:

- ✓ Een voorspoedige ontwikkeling van het kind voor het vierde jaar is de beste preventie tegen veel problemen op latere leeftijd. Voor elk kind wordt in de eerste vier jaar na de geboorte een risico-inventarisatie van opgroei- en opvoedproblemen gemaakt door de jeugdgezondheidszorg en wordt waar nodig hulpverlening ingezet. Interventies kunnen variëren van opvoedingsondersteuning voor de ouders, deelname aan programma's voor voor- en vroeg-schoolse educatie, activiteiten van de brede school tot geïndiceerde jeugdzorg

- ✓ Professionals worden in hun beroepsopleiding voldoende toegerust om opvoed- en opgroei problemen van kinderen en problemen van geweld en seksueel misbruik te kunnen signaleren.
- ✓ Elke professional die met kinderen werkt moet informatie delen en kunnen beschikken over reeds bekende – voor de gezondheid en veiligheid relevante – informatie over het kind of het gezin. Het Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex helpen de betrokken professionals daarbij. Tot het vierde jaar beschikt doorgaans de jeugdgezondheidszorg over de relevante informatie. Vanaf het vierde of vijfde jaar gaat het kind dagelijks naar school en wordt de school degene die als eerste problemen signaleert. De school krijgt relevante informatie over kind en gezin overgedragen. Hetzelfde geldt voor professionele hulpverleners van de gespecialiseerde jeugdzorg.
- ✓ Scholen zijn in staat om gedrags- en ontwikkelingsproblemen te signaleren, zodat professionals van bijvoorbeeld maatschappelijk werk, jeugdzorg of jeugdgezondheidszorg waar nodig meteen een interventie kunnen uitvoeren.
- ✓ Als een jongere tijdens zijn middelbare schooltijd of daarna toch problemen krijgt, dan moet een sluitende aanpak ervoor zorgen dat deze jongere toch in staat is een startkwalificatie te halen en een baan te vinden. Maatschappelijk werk of jeugdzorg dient snel beschikbaar te zijn voor deze jongeren.

- ✓ Jongeren dragen bij aan een positieve jeugdcultuur: een gezonde, veilige ontwikkeling van de jeugd, burgerschap en ontplooiing van talenten.

III VRIJBLIJVENDHEID VOORBIJ

Bij het oplossen van problemen met kinderen en gezinnen zijn velen betrokken: ouders, professionals, bestuurders en de jeugd zelf. Ongewenste situaties mogen niet voortduren. Een ieder dient zijn verantwoordelijkheid te nemen als er signalen zijn dat een kind of gezin in problemen raakt. Het blijven aanzien en doormodderen of zelfs weggijken mag niet gebeuren. Wij zijn er allemaal op aanspreekbaar, en we spreken elkaar erop aan. We zijn de vrijblijvendheid voorbij. Er zijn veel adviezen over jeugd en gezin beschikbaar. Daarin staan veel oplossingen. Op sommige plekken in het land is men gelukkig al aan de slag om deze oplossingen in te voeren. Het is nu de tijd om dit overal te doen.

A OUDERS

- ✓ Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Waar ze hulp nodig hebben, krijgen ze die. Als de veiligheid of gezondheid of ontwikkeling van hun kinderen in het geding is, zullen ze hulp moeten aanvaarden. Als ouders die hulp mijden, zoeken we hen actief op om hen alsnog te motiveren tot hulp, of desnoods door tussenkomst van de rechter te dwingen om mee te werken aan een betere opvoeding.
- ✓ In het uiterste geval grijpt de rechter met een lichtere of zwaardere maatregel in het gezag van de ouders in. In de meest vergaande vorm kan dat ertoe leiden, dat het kind duurzaam bij andere (pleeg)ouders opgroeit.
- ✓ Een kind dat uit huis is geplaatst krijgt binnen twee jaar duidelijkheid over waar het duurzaam opgroeit, bij de eigen ouders of in een ander gezin. De stabiliteit en veiligheid in de opvoeding van het kind prevaleert hier boven het recht van ouders om hun eigen kinderen op te voeden.
- ✓ Het is van groot belang dat ouders een goede balans bewaken tussen gezinsleven en werk. Bij een goede combinatie van arbeid en zorg hoeft arbeidsparticipatie niet ten koste te gaan van het belang van zorg- en opvoedingstaken. Het overheidsbeleid ondersteunt het vinden van een goede balans, in het bijzonder in de fase waarin er jonge kinderen zijn.

B PROFESSIONALS

- ✓ Professionals spelen een cruciale rol in het jeugd- en gezinsbeleid. Immers werken met jeugd en gezin is mensenwerk. Of hulpverlening slaagt hangt voor een groot deel samen met de persoon van de professional.
- ✓ "Eén gezin, één plan", wordt de aanpak als er meerdere instanties bij een gezin betrokken zijn. Dit geldt voor alle situaties of het nu gaat om opvoeding, (jeugd)gezondheidszorg, jeugdzorg, onderwijs, wonen, werken, schulden of veiligheid. Zodra twee of meer hulpverleners bij een gezin betrokken zijn, moeten zij automatisch

- de handen ineen slaan om tot een gezamenlijke aanpak voor het gezin te komen, waarbij één van hen de coördinatie heeft.
- ✓ Als sprake is van ernstige opgroei- en opvoedingsproblematiek en/of kindermishandeling, wordt een gezin of een kind binnen de afgesproken normen geholpen. Indien sprake is van crisissituatie waarin een kind direct gevaar loopt wordt binnen 24 uur hulp geboden. Het kabinet heeft de sector gevraagd de maximale wachttijden tegen het licht te houden en nieuwe normen vast te stellen.
  - ✓ Besluitvorming over de inzet van een kinderschermingsmaatregel vindt altijd binnen twee maanden plaats. Bij spoedeisende zaken wordt het besluit binnen een week genomen en indien sprake is van crisis binnen 24 uur.
  - ✓ Ouders en kinderen kunnen voor de verschillende soorten hulp terecht bij één loket.
  - ✓ Instellingen die na elkaar met hetzelfde kind of gezin werken, maken gebruik van dezelfde informatie en hanteren dezelfde onderzoeken en vragenlijsten. Er worden geen extra onderzoeken, intakeformulieren, vragenlijsten gebruikt.
  - ✓ De zorg komt naar zo nodig naar de kinderen en ouders toe. Ouders en kinderen worden niet steeds doorverwezen naar een andere plek, maar de zorg komt naar de 'vindplek' van ouders en kinderen, bijvoorbeeld naar school, het Centrum voor Jeugd en Gezin, naar huis of naar het wijkcentrum.
  - ✓ Scholen zijn verplicht leerplichtige leerlingen onderwijs te bieden. Dit geldt ook voor jongeren die vanwege plaatsing in een residentiële (gesloten) instelling of een justitiële jeugdinrichting tijdelijk in een andere regio hebben gewoond. Daarnaast zijn scholen verplicht om leerlingen binnenboord te houden.
  - ✓ Parallel daaraan zijn Centra voor Jeugd en Gezin en jeugdzorginstellingen (open en gesloten jeugdzorg, instellingen voor licht verstandelijk gehandicapten en geestelijke gezondheidszorg) in een bepaald werkgebied verplicht om jongeren zorg te bieden.
  - ✓ Het verblijf en de behandeling van de jongere in een instelling resulteert altijd in heldere afspraken over de nazorg: er is een plek op school of werk, er is een veilige plek om te wonen, eventuele gezinsleden zijn voorbereid op de thuiskomst, indien noodzakelijk is ambulante hulp geregeld.
  - ✓ Bij psychische of verslavingsproblemen, of bij detentie van ouders, wordt er standaard gekeken of zij kinderen hebben en wordt er voor hen een passende oplossing gezocht, zoals opvang bij familie of in een pleeggezin.
- C JONGEREN**
- ✓ Jongeren die overlast veroorzaken worden streng aangepakt. De aanpak richt zich op de hele omgeving van de jongere, dus ook het gezin, de school en, de vrienden. De aanpak is niet vrijblijvend en kan verplicht worden opgelegd.
  - ✓ Voor probleemjongeren zonder zicht op opleiding of baan en die dreigen af te glijden naar de criminaliteit, worden campussen opgezet die zich richten op heropvoeding, op scholing en het krijgen van werk.

- ✓ Jongeren tot 18 jaar hebben een kwalificatieplicht, en volgen onderwijs, of werken, of doen een combinatie van beide. Als zij daar extra hulp bij nodig hebben, bijvoorbeeld onderwijs-zorg-arrangementen, dan wordt die geboden.
- ✓ Steeds meer jongeren bewegen voldoende, en hebben een gezond lichaamsgewicht.
- ✓ Overmatig alcoholgebruik onder jongeren neemt af.
- ✓ Jongeren dragen bij aan de samenleving door vrijwilligerswerk, maatschappelijke stages (waaronder inburgeringsbuddy's), en participatie.
- ✓ In alle gemeenten worden jongeren betrokken bij besluitvorming over de leefbaarheid van de wijk.

D OVERHEDEN

- ✓ Gemeenten vervullen een cruciale rol in het jeugd- en gezinsbeleid als 'hoeder' van de ontwikkelingsvoorwaarden van kinderen. Zij maken nadere afspraken met de minister voor jeugd en gezin over de concrete bijdrage aan het programma voor jeugd en gezin. Hierbij gaat het, naast de Centra voor Jeugd en Gezin, om het signaleren en melden van kindermishandeling, onderdelen uit het gezinsbeleid, een kindvriendelijke leefomgeving en participatie van de jeugd. Idealiter via een wethouder, die expliciet verantwoordelijk is voor jeugd en gezin.
- ✓ Aan het eind van deze kabinetsperiode is er een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin. Het Elektronisch Kinddossier komt met ingang van 1-1-2008 beschikbaar en de Verwijsindex met ingang van 1-1-2009.
- ✓ Gemeenten maken met de provincies/grootstedelijke regio's afspraken over de wijze waarop een goede samenwerking en afstemming (goede aansluiting van de ketens) wordt geborgd.
- ✓ Het kabinet ondersteunt en stimuleert pilots op lokaal niveau waar nieuwe vormen van samenwerking tussen provincies en gemeenten worden ontwikkeld. Medio 2009 zal de balans worden opgemaakt over de ontwikkeling ten aanzien van het voorgaande, over de stroomlijning van de jeugdzorgketen en wordt bezien of nadere afspraken moeten worden gemaakt.
- ✓ Provincies zetten stevig in op snelle en effectieve hulp voor jeugd en gezin. Het wegwerken van de wachtlijsten en het gebruik van effectieve interventies staan hierbij voorop. Daarnaast zetten de provincies in op de aanpak van kindermishandeling en de verbetering van de jeugdbescherming. Provincies hebben een belangrijke rol in het jeugdbeleid. Provincies zien er op toe dat ook binnen alternatieve opvoedingssituaties zoals pleeggezinnen en residentiële voorzieningen de vijf ontwikkelingsvoorwaarden centraal staan.
- ✓ De Minister voor Jeugd en Gezin en provincies maken nadere afspraken over het realiseren van snelle en effectieve jeugdzorg, vereenvoudiging van de indicatiestelling(en), participatie door jeugdigen in de jeugdzorg, de aanpak van kindermishandeling en de verbetering van de jeugdbescherming en professionalisering.

3. SAMEN AAN DE SLAG: HET WERKPROGRAMMA

We weten wat we elk kind willen bieden in een goede opvoeding: gezond en veilig opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, een steentje leren bijdragen aan de samenleving en goed voorbereid zijn op hun toekomst. Om dat te bereiken hebben we een ambitieus beeld geschetst met goede basisvoorzieningen voor gezond en veilig en met plezier opgroeien, waar jongeren meedoen in de samenleving, ongeacht culturele achtergrond. Maar ook met vroege signalering en snelle effectieve hulp bij problemen, dicht bij huis en eenvoudig beschikbaar voor ouders en kinderen, met het gezin als centraal punt, een aanpak via het model “Eén gezin, één plan”, zonder ruimte voor vrijblijvendheid.

Om te kunnen zien hoe het ervoor staat en of we vooruitgang boeken moeten we zichtbaar maken hoe het met kinderen en gezinnen gaat. Dat gebeurt via de Jeugdmonitor die in het kader van Operatie Jong is ontwikkeld en ‘de staat van de jeugd’ zichtbaar maakt. Belangrijke indicatoren om te meten hoe het met kinderen en gezinnen gaat zijn bijvoorbeeld: het percentage jeugdigen met overmatig drankgebruik, het percentage jeugdigen dat wordt mishandeld, het percentage jeugdigen met een jeugd-beschermingsmaatregel, het percentage jeugdigen dat met de politie in aanraking komt, het percentage jeugdigen dat vrijwilligerswerk doet en het percentage jeugdigen van 18 – 24 jaar zonder startkwalificatie en niet naar school gaat. Veel van deze indicatoren zijn uit te splitsen tot op het niveau van gemeenten en provincies en naar

culturele achtergrond. Ieder kan dus vanuit zijn eigen resultaten uit de monitor, zijn eigen accenten leggen en zonedig vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid het beleid bijsturen.

De situatie van kinderen en gezinnen in Amsterdam is op onderdelen bijvoorbeeld wezenlijk anders dan in Bennekom, en vergt ook een andere aanpak.

We zullen de komende jaren met vele betrokkenen samen moeten werken, en elkaars inzet versterken om onze ambitie te verwezenlijken. Wat we gaan doen, staat geordend in 9 thema's, in deel II: het Werkprogramma. Dit programma is meteen een uitnodiging aan allen die met en voor jongeren werken, om mee te doen en een bijdrage te leveren: ouders, de jeugd zelf, professionals, overheden, wetenschappers. Alleen met gezamenlijke inzet kunnen we de ambitie waarmaken. Dat zijn we met elkaar verplicht aan de jeugd als geheel, en aan elk kind in het bijzonder.

**WAT GAAN
WE DOEN?**

DEEL II: HET WERKPROGRAMMA

1. HET GEZIN OP DE KAART

Gezinnen hebben een belangrijke maatschappelijke rol: als kinderen in hun gezin de goede bagage meekrijgen voor de toekomst, heeft dat een positief effect op de samenleving als geheel. De overheid heeft tot taak om randvoorwaarden te scheppen, zodat gezinnen goed kunnen functioneren en ouders in staat zijn hun verantwoordelijkheid voor zorg en opvoeding waar te maken. Als er problemen zijn in een gezin en er meer hulpverlenende instanties bij betrokken zijn, wordt de aanpak: "Eén gezin, één plan". Hulpverleners moeten van elkaar weten wat ze doen en één van hen moet de coördinatie van de zorg op zich nemen, zodat zowel de leden van het gezin als de hulpverleners één aanspreekpunt hebben die het overzicht heeft.

Extra aandacht is er voor gezinnen die te maken krijgen met risicofactoren, zoals allochtone gezinnen die een grote culturele afstand tot de Nederlandse maatschappij hebben. Ook echtscheiding brengt veel teweeg voor de ouders en de kinderen. Hierbij is extra inzet nodig. Wetgeving op het terrein van scheiding en omgang wordt ingevoerd. Verder zal worden bekeken hoe arbeid en zorg beter gecombineerd kunnen worden en of er aanvullende maatregelen op het terrein van kinderalimentatie en inkomensbeleid/ kindgerelateerde regelingen nodig zijn. In 2008 verschijnt een nieuwe Gezinsnota.

Wat gaan we doen:

- Wetsvoorstel kindgebonden budget: ouders ontvangen in 2009 een kindgebonden budget. Vooruitlopend daarop ontvangen ouders in 2008 een bedrag per huishouden, ongeacht het aantal kinderen.
- Invoering van het ouderschapsplan en aandacht voor schadelijke gevolgen voor kind bij echtscheiding.
- Verkenning aanvullende maatregelen op terrein inkomensbeleid/ kindgerelateerde regelingen zoals ontheffing sollicitatieplicht alleenstaande bijstandsgerechtigde ouders met kinderen tot 5 jaar, en ondersteuning voor alleenverdieners huishoudens met een chronisch ziek of gehandicapt kind of pleegkind.
- Zorgen voor een laagdrempelig en dicht in de buurt advies bij opvoedingsvragen.
- Het wettelijk recht op ouderschapsverlof wordt verlengd van 13 naar 26 weken per werknemer.

2. OPGROEI- EN OPVOEDINGS ONDERSTEUNING IN DE BUURT

Alle ouders, jeugdigen en kinderen, ook zij die geen problemen hebben, moeten met alle mogelijke opvoedvragen én voor hulp terecht kunnen bij een herkenbaar en laagdrempelig punt in de buurt. Professionals die veel met kinderen en gezinnen werken moeten alert zijn en vroegtijdig signaleren of gezinnen hulp nodig hebben. Als meerdere organisaties bij een gezin betrokken zijn, moet er één plan komen waarin wordt vastgelegd wie verantwoordelijk is voor de coördinatie van zorg.

CENTRA VOOR JEUGD EN GEZIN

Om deze ambities te realiseren komen er Centra voor Jeugd en Gezin. Deze centra komen in elke gemeente; in de praktijk zullen grotere gemeenten meerdere van deze centra hebben, bijvoorbeeld per wijk, terwijl kleinere gemeenten mogelijk in regionaal verband één centrum op kunnen zetten.

Elk centrum heeft een basisaanbod op het gebied van preventief jeugdbeleid, jeugdgezondheidszorg, opvoedingsondersteuning en gezinscoaching. De vorming van de Centra voor Jeugd en Gezin vindt plaats onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten. Hieronder valt ook het maken van afspraken over de coördinatie van zorg.

Bij de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin zal het tot stand brengen van samenwerking met aanpalende sectoren zoals de jeugdzorg en het onderwijs essentieel zijn.

Met de Vereniging Nederlandse Gemeenten is afgesproken dat gemeenten zullen bevorderen dat de bureaus jeugdzorg als voorpost in het Centrum voor Jeugd en Gezin zullen functioneren en ook dat de samenwerking tussen gemeenten en provincies verder zal worden versterkt. Het is aan de gemeenten om op basis van lokaal maatwerk te bepalen welke instanties en functies eventueel nog aan een centrum worden toegevoegd of waarmee afstemming nodig is, bijvoorbeeld verloskonde, huisarts, schuldhulpverlening en politie.

Najaar 2007 openen de eerste centra hun deuren. Over vier jaar is er een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin.

Wat gaan we doen:

- 2011: de Centra voor Jeugd en Gezin werken landelijk dekkend en de relevante geldstromen zijn gebundeld. De provincies sluiten hier met hun Bureaus Jeugdzorg en hulpaanbod nauw op aan.
- 2011: kinderen, jongeren en hun ouders worden snel en goed ondersteund.
- Aan de reeds beschikbare middelen voor de Centra Jeugd en Gezin wordt 220 miljoen toegevoegd in 2011, waarvan 20 miljoen bestemd is voor het Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex. Totaal is daarmee 441 miljoen beschikbaar voor de realisering van de Centra Jeugd en Gezin. (Bestuursakkoord met de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten)

SAMENWERKING

In de Zorg- en Adviesteams (ZAT's) zijn de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met multidisciplinaire samenwerking. In ZAT's werken professionals uit verschillende domeinen zoals leerlingbegeleiding, (school) maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, leerplicht en politie structureel samen. Zij maken afspraken over de jongere bij wie (vermoedens van) emotionele, gedrags-, ontwikkelings- en/of schoolproblemen zijn geconstateerd. De komende tijd zal worden bekeken hoe Zorg- en Adviesteams en de Centra voor Jeugd en Gezin elkaar kunnen versterken om snelle en adequate hulp voor kinderen en jongeren te garanderen.

Wat gaan we doen:

- 2007: ontwikkeling van handreikingen voor de samenwerking tussen Centra voor Jeugd en Gezin en Zorg- en Adviesteams.
- 2007 - 2008: stimulering van de vorming en kwaliteitsverbetering van Zorg- en Adviesteams.
- 2011: 100 procent dekking van Zorg- en Adviesteams voor alle leeftijdsgroepen.

ONTWIKKELEN

VERWIJSINDEX RISICOJONGEREN EN HET ELEKTRONISCH KIND DOSSIER

Ter ondersteuning van een goede signalering en een gedegen informatie-uitwisseling is de Verwijsindex risicojongeren ontwikkeld en wordt het Elektronisch Kind Dossier in de jeugdgezondheidszorg ingevoerd.

De Verwijsindex brengt signalen over risicojongeren bijeen. Als over een jongere meer meldingen bijeen komen in de Verwijsindex, ontvangen de melders elkaars contactgegevens, zodat zij contact met elkaar kunnen opnemen om de hulpverlening af te stemmen.

Het Elektronisch Kind Dossier is een landelijk systeem voor de automatisering van de huidige papieren dossiers in de jeugdgezondheidszorg. Het dossier maakt het hulpverleners mogelijk risico's sneller te signaleren en kinderen te volgen in risicovolle omstandigheden.

Beide systemen (de Verwijsindex risicojongeren en het Elektronisch Kind Dossier) helpen om een goede ondersteuning van jeugdigen en gezinnen mogelijk te maken. Daarnaast is voor de beantwoording van vragen over privacy en om mogelijkheden van gegevensuitwisseling te verkennen de Helpdesk Privacy Jeugd en Gezin ingesteld.

Wat gaan we doen:

- het Elektronisch Kind Dossier is met ingang van 1-1-2008 beschikbaar en de Verwijsindex met ingang van 1-1-2009.
- vanaf 2009 zal de hele jeugdgezondheidszorg, inclusief de Centra voor Jeugd en Gezin, het Elektronisch Kind Dossier gebruiken.
- wettelijke verankering van het Elektronisch Kind Dossier en de Verwijsindex.
- ontwikkeling landelijke richtlijn voor privacy.

3. JEUGDCULTUUR: GEZOND EN MEEDOEN

Met de meeste jongeren gaat het in allerlei opzichten over het algemeen redelijk tot goed. Toch zijn er ook heel wat jongeren die roken, te jong, te vaak en te veel alcohol drinken, regelmatig met drugs experimenteren of gebruiken, onveilig vrijen, ongezond eten en onvoldoende bewegen. Zij 'investeren' in toekomstige ongezondheid.

Het is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders ervoor te zorgen dat kinderen gezond opgroeien. Maar ouders geven lang niet altijd het goede voorbeeld. Daarom moeten zij voorlichting krijgen over gezond eten en drinken en worden aangezet tot het aanleren van een gezondere opvoedingsstijl.

Daarnaast wordt, om het alcoholgebruik en roken door jongeren te ontmoedigen, de alcohol- en tabaksaccijns verhoogd.

Bij een gezonde leefstijl hoort ook voldoende beweging. Met name onder allochtone jongeren blijft de sportdeelname achter. Het programma 'Meedoen allochtone jongeren door sport' is erop gericht om dit in te lopen.

Een bijzonder aspect van een gezonde leefstijl komt voort uit de digitalisering van de samenleving. In overleg met organisaties op het terrein van mediawijsheid wordt bezien hoe een gezonde 'digitale levensstijl' kan worden gestimuleerd.

Wat gaan we doen:

- Actieve benadering met advies en opvoedingshulp van ouders, indien gezondheid van (jonge) kinderen door ongezonde opvoedingsstijl in gevaar komt.
- in het kader van het Belastingplan 2008 worden de alcohol- en tabaksaccijns verhoogd.
- de achterblijvende sportdeelname van de allochtone jeugd wordt ingelopen door het programma 'Meedoen allochtone jongeren door sport' in de periode 2007 - 2010.
- Aanpak overmatig alcoholgebruik door jongeren.
- Samen met de minister van VWS concreet gevolg geven aan de Preventievisie.

GEZOND

MEEDOEN

JEUGDPARTICIPATIE

Jongeren moeten, ongeacht culturele achtergrond of beperking, in staat zijn om mee te denken en mee te beslissen en vooral mee te doen in Nederland.

Goede voorbeelden van hoe jongeren (kunnen) meedoen in de samenleving zijn: lokale jongerenraden, wijkevenementen (georganiseerd door jongeren), verrichten van vrijwilligerswerk en debatteren over discriminatie en intolerantie. Maar ook meedoen in het gezin is van belang.

Maatschappelijke stages zijn een belangrijke aanvulling hierop. Met deze stages wordt primair beoogd dat alle jongeren tijdens hun schooltijd kennis maken met en een bijdrage leveren aan de samenleving. Het kabinet wil dat iedere jongere zo'n maatschappelijke stage doet.

Met de komst van de Wet Maatschappelijk Ondersteuning is op het terrein van jeugdparticipatie ook een belangrijke rol voor gemeenten weggelegd. De minister voor Jeugd en Gezin zal jaarlijks een prijs uitreiken aan de gemeente die het beste initiatief heeft op het gebied van jeugdparticipatie.

Onder de Wet op de jeugdzorg is elk kind met eigen inkomsten een eigen bijdrage verschuldigd in de kosten van zorg. Deze regeling stuit al enige tijd op kritiek. De eigen bijdrage zou het aannemen van een bijbaantje en de hulpverlening in de weg staan. Daarom wordt de eigen bijdrage van het kind onder de Wet op de jeugdzorg afgeschaft.

Wat gaan we doen:

- Invoering maatschappelijk stage zodat in 2011 alle jongeren in het voortgezet onderwijs een maatschappelijke stage doen door bijvoorbeeld een vorm van vrijwilligerswerk.
- Jeugdprogramma's door en met jeugdigen (Nationale Jeugdraad, vrijwilligersregeling, etc).
- Nadere afspraken met gemeenten maken over bevorderen van jongerenparticipatie
- Vanaf 2008 uitreiken jaarlijkse jongerenprijs op gebied van jeugdparticipatie aan een gemeente.
- Afschaffen eigen bijdrage voor kinderen in de jeugdzorg zoals vermeld in de Wet op de jeugdzorg.

4. KINDVRIENDELIJKE LEEFOMGEVING

Goed opgroeien vergt een stimulerende, kindvriendelijke en dus ook veilige leefomgeving. Een kindvriendelijke leefomgeving begint met een goede woning. Maar een kindvriendelijke leefomgeving betekent ook veilige wandel- en fietspaden, een schone en veilige buitenruimte, met accommodaties waarin vrijetijdsactiviteiten worden aangeboden, met een aanbod aan sport, cultuur en groen binnen ieders bereik.

Gemeenten vervullen voor de totstandkoming van een kindvriendelijke leefomgeving een cruciale rol. Samen met woningbouwcorporaties zullen zij huisuitzettingen van gezinnen met kinderen zo veel mogelijk moeten proberen te voorkomen en moeten zorgen voor voldoende jongerenhuisvesting. Verder is er een richtlijn opgesteld voor gemeenten om (minimaal) drie procent per wijk specifiek te bestemmen voor speelruimte. De mening van jongeren is een belangrijke graadmeter voor een oordeel over de kindvriendelijkheid van de leefomgeving.

Wat gaan we doen:

- in 2011 kent iedere gemeente een vorm van inspraak van jongeren, onder andere gericht op een kindvriendelijke woon- en leefomgeving.
- Het kabinet en gemeenten maken, in lijn met het bestuursakkoord tussen Rijk en Gemeenten, afspraken over de concrete bijdragen van gemeenten op het terrein van kindvriendelijke leefomgeving.
- Het effect van de richtlijn dat 3 procent van plangebied dat wordt bestemd voor woondoeleinden wordt bestemd voor (groene) speelruimte wordt gemonitord.
- Een prachtwijk is kindvriendelijk. Bij het opstellen van de charters tussen Rijk en gemeenten over de 40 wijken wordt de interactie tussen de wijkaanpak en het Programma Jeugd en Gezin (in aanvulling op de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin en brede scholen) geconcretiseerd.
- In overleg met Aedes worden afspraken gemaakt over verruiming van de rol en taak die woningcorporaties gaan vervullen in de totstandkoming en het beheer van (multifunctionele) accommodaties en buitenspeelruimte, en de jongerenhuisvesting.

PLEZIER

5. SNELLE EN EFFECTIEVE HULP VOOR JEUGD EN GEZIN

Om snel en goede zorg aan kinderen en ouders met opgroei- en opvoedproblemen te bieden, moet de jeugdzorg beter gestroomlijnd worden. Daar waar verschillende instanties betrokken zijn zal op een professionele wijze moeten worden samengewerkt. Dit geldt voor de samenwerking tussen onder meer de provinciaal gefinancierde jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, zorg voor licht verstandelijk gehandicapten, jeugd-ggz en het onderwijs. Kinderen moeten niet van het kastje naar de muur worden gestuurd, maar de zorg moet naar het kind komen (of naar de instelling waar het kind verblijft).

Ook Indicatieorganen moeten cliënten snel en goed voorsorteren op de juiste hulp. Om dat te bereiken moeten gemeentelijke voorzieningen op het gebied van zorg en onderwijs, de desbetreffende indicatieorganen en aanbieders van geïndiceerde zorg en onderwijs, zodanig samenwerken dat die snelle en correcte toeleiding plaats kan vinden. Daarnaast wordt bekeken of jeugdgezondheidszorgartsen rechtstreeks mogen doorverwijzen naar medisch specialisten.

Wat gaan we doen:

- Bevorderen dat (provincies, gemeenten) voorzieningen voor (gesloten) jeugdzorg, AWBZ-instellingen en onderwijsinstellingen sluitende afspraken maken over de stroomlijning van de jeugdketen, o.a. ontwikkeling en beschikbaarheid van een intersectoraal zorgaanbod.
- Opheffen belemmeringen in wettelijke uitvoeringsregels.
- Ontwikkeling gesloten jeugdzorg; overheveling van een aantal justitiële jeugdinrichtingen naar de gesloten jeugdzorg en ontwikkeling van nieuw gesloten jeugdzorg aanbod, zodat in 2010 de scheiding van civielrechtelijk en strafrechtelijke geplaatste jeugdigen in respectievelijk gesloten jeugdzorginstellingen en justitiële jeugdinrichtingen is gerealiseerd.
- Ondersteuning invoering Kader Integraal Indiceren, zodat in 2009 de indicatiestellingen voor speciaal onderwijs, jeugdzorg en AWBZ-zorg zijn geharmoniseerd: de betreffende indicatieorganen werken conform het Kader Integraal Indiceren.
- Vervolgacties gericht op vereenvoudiging indicatiestellingen.

VERBETERING JEUGDBESCHERMING

Als hulpverlening door de jeugdzorg niet mogelijk is omdat ouders en/of kind de hulp die nodig is niet accepteren, dan zal de overheid moeten kunnen ingrijpen. Daarvoor bestaan diverse kindbeschermingsmaatregelen. Waar de overheid ingrijpt moet dat effectief gebeuren. Zo zullen kinderen die in het kader van een kindbeschermingsmaatregel uit huis zijn geplaatst, sneller dan nu horen of ze weer terug gaan naar de ouders of elders zullen worden opgevoed.

Het streven is dat er binnen twee jaar zekerheid aan kind en (pleeg)ouders wordt gegeven. Dat is belangrijk voor continuïteit in de opvoeding. Minder bureaucratie, meer stabiliteit.

Het vorige kabinet is het programma Beter Beschermd begonnen. Dit programma heeft als doel de kwaliteit van de jeugdbescherming te vergroten. Het programma wordt voortvarend afgerond en de resultaten worden overal in Nederland toegepast.

Vanaf volgend jaar wordt landelijk een norm voor snelle besluitvorming over de inzet van kindbeschermingsmaatregelen ingevoerd en in 2010 zal nieuwe wetgeving zijn ingevoerd. Die maakt meer maatwerk mogelijk in de maatregelen die voor kinderen en het gezin nodig zijn. Maar snelheid en maatwerk zijn niet voldoende, ook een professionele aanpak is van belang. Daarom wordt vanaf eind 2008 de Deltamethode gezinsvoogdij toegepast en zal bij voogdijen uiterlijk in 2010 volgens een nieuwe methode worden gewerkt.

Wat gaan we doen:

In het kader van Beter Beschermd:

- is in 2008 de Deltamethode gezinsvoogdij volledig ingevoerd, inclusief verlaging van de 'caseload' van de gezinsvoogd naar 15 zaken per fte;
- zijn in 2009 de doorlooptijden voor besluitvorming over inzet van jeugdbescherming teruggebracht tot vast te stellen normtijden:
bij crisissituaties wordt binnen 24 uur opgetreden;
- Een Kinderbeschermingsmaatregel wordt binnen een week geregeld;
- In 2010 is herziene wetgeving inzake kindbeschermingsmaatregelen ingevoerd.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen die bij binnenkomst jonger zijn dan 12 jaar worden opgevangen door pleeggezinnen van Nidos. Oudere kinderen komen in opvanglocaties van het Centraal Orgaan Asielzoekers. Naar aanleiding van verdwijningen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit de opvang is besloten tot het inrichten van proefprojecten voor besloten opvang.

AANPAK WACHT- EN DOORLOOPTIJDEN

De behoefte aan jeugdzorg is de afgelopen jaren fors toegenomen. Het aantal gebruikers van provinciaal gefinancierde jeugdzorg lag in 2005 tweederde hoger dan in 2000.

Het kabinet heeft de sector gevraagd de maximale wachttijden voor de geïndiceerde jeugdzorg, die nu maximaal negen weken is, tegen het licht te houden en nieuwe normen te stellen. Tot dat moment wordt nauwlettend bewaakt dat de termijn van negen weken wordt aangehouden.

Daarnaast is voor de aanpak van de wachtlijsten ook het stroomlijnen van de jeugdzorg, evenals de vergroting van de doelmatigheid van groot belang. Om de extra vraag naar jeugdzorg op te kunnen vangen komt er extra geld beschikbaar.

In 2007 krijgen de provincies en grootstedelijke regio's € 30 miljoen extra, naast de € 40 miljoen die met ingang van dit jaar al structureel extra wordt ingezet.

Belangrijk is ook de nieuwe financierings-systematiek. Deze systematiek is gebaseerd op een ramingsmodel, dat de behoefte aan jeugdzorg in kaart brengt.

De financiering kan daarop worden afgestemd. Het streven is dat de nieuwe financieringsystematiek met ingang van 1 januari 2009 in werking treedt.

Wat gaan we doen:

- De sector gaat de normen voor maximale wachttijden in de jeugdzorg tegen het licht houden en nieuwe normen vaststellen. Tot die tijd blijven de wachttijden in de jeugdzorg binnen de afgesproken normen.
- Er komt een samenhangende aanpak van preventie, stroomlijnen van de jeugdzorg en inzet op doelmatigheid en er komt extra geld beschikbaar.
- Per 1 januari 2009 zal een nieuwe financieringsystematiek worden ingevoerd.

KENNIS OVER EFFECTIEVE SIGNALERINGSINSTRUMENTEN EN INTERVENTIES VERGAREN EN VERSPREIDEN

Doen wat werkt: daar gaat het uiteindelijk om. Hierdoor kunnen meer kinderen en gezinnen geholpen worden voor hetzelfde geld. Daarvoor is onder meer het programma 'Zorg voor jeugd' (2007 - 2013) ontwikkeld. Het programma richt zich op kennisontwikkeling voor professionals om de psychische en sociale ontwikkeling van jeugd te bevorderen en veilig te stellen waar deze ontwikkeling wordt bedreigd.

Wat gaan we doen:

- Goed werkende databank met op effectiviteit beoordeelde methoden en programma's.
- Professionals gebruiken de methoden en programma's die het best op effectiviteit scoren.

6. AANPAK KINDERMISHANDELING

Kindermishandeling moet niet alleen worden aangepakt, het moet eerst en vooral worden voorkómen. De Centra voor Jeugd en Gezin vervullen hierin een functie. Ouders moeten ondersteund worden, zodat voorkomen wordt dat opvoedonmacht uitmondt in kindermishandeling. Naast het voorkomen van kindermishandeling moeten de bestaande gevallen van kindermishandeling zo snel mogelijk worden gesignaleerd en beëindigd. Uiteraard moeten ook de schadelijke gevolgen van de mishandeling zoveel mogelijk worden beperkt. De Raak-aanpak, afkomstig van Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling, vormt de ruggengraat voor het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling.

Wat gaan we doen:

- Raak-aanpak landelijk invoeren; in 2011 wordt in het hele land conform de Raak-methode gewerkt.
- de AMK's en de Raad voor de Kinderbescherming kunnen door een goed afgestemde werkwijze en extra middelen de groei van het aantal meldingen opvangen.
- invoering nieuwe doorlooptijd AMK-onderzoek. De nieuwe doorlooptijd wordt in overleg met IPO en MOgroep bepaald en via een wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg vastgelegd.
- invoering norm voor doorlooptijd besluitvorming inzet kinderbeschermingsmaatregel (opbrengst Beter Beschermd).
- bevorderen dat beroepsgroepen die met kinderen werken eenzelfde meldcode (als basis) gebruiken. Belangrijk onderdeel hiervan is training en scholing in het toepassen van de meldcode kindermishandeling.

VEILIG

7. VAN SCHOOL NAAR WERK

Elke jongere moet goed worden voorbereid op zijn of haar toekomst. De aansluiting van school naar werk is daarbij essentieel. Het kabinet zet daarom stevig in op een sluitende aanpak voor schoolverlaters. Onder de noemer 'aanval op de uitval' wordt gestreefd naar een halvering van het aantal voortijdig schoolverlaters. Verder zet het Kabinet in op de invoering van een leer-werkplicht voor jongeren tot 27 jaar in combinatie met de mogelijkheid tot inhouding op een eventuele uitkering.

Elke leerling heeft recht op een kwalitatief goede, op maat gesneden plek in het onderwijs. Op dit moment zijn er door de complexiteit van het stelsel nog te veel leerlingen die niet de juiste plek hebben binnen de bestaande voorzieningen. Daarom moet er een landelijk sluitende aanpak komen, met de vrijheid voor een regionale invulling 'op maat'.

Ook aan jongeren zonder zicht op opleiding of baan die met de gebruikelijke instrumenten niet worden bereikt, wil het kabinet perspectief bieden door de landelijke invoering van campussen die gericht zijn op heropvoeding, scholing en arbeidstoeleiding. Een andere doelstelling van de campussen is om een bijdrage te leveren aan het verminderen van de jeugdcriminaliteit met 10 procent. Met de campussen kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat jongeren die lichte vergrijpen hebben gepleegd, (verder) afglijden naar de criminaliteit.

Wat gaan we doen:

- 'Aanval op de uitval': streven om aantal voortijdig schoolverlaters te halveren;
- Leerwerkplicht voor jongeren tot 27 jaar;
- Landelijk sluitende aanpak voor passend onderwijs;
- Landelijke invoering campussen, inclusief juridisch kader.

TOEKOMST

8. VOORKOMEN JEUGDCRIMINALITEIT

Net als bij kindermishandeling is het bij jeugdcriminaliteit vooral een kwestie van voorkómen. De maatregelen die in dit werkprogramma zijn genoemd, leveren een bijdrage aan de preventie van jeugdcriminaliteit. Als alles slaagt voorkomt dat, in samenhang met het reeds bestaande beleid, jeugdcriminaliteit. Verder wordt met hernieuwde kracht een programma ingericht ter bestrijding van de jeugdcriminaliteit, als onderdeel van "Veiligheid begint bij Voorkomen".

Naast de ouders spelen gemeenten bij de preventie een belangrijke rol. Zij zullen in kaart brengen welke van de jeugdigen te maken hebben met een (grote) hoeveelheid risicofactoren voor de ontwikkeling van crimineel gedrag.

In de aanpak van jongeren, die risico- en grensoverschrijdend gedrag vertonen, is een oploep zichtbaar van vrijwillig, naar drang, naar dwang. Zo zal in iedere situatie eerst gekeken worden of de ouders en/of de jeugdige te motiveren zijn voor opvoedingsondersteuning of vormen van (jeugd)zorg.

Als zij hier niet vrijwillig aan willen deelnemen, en de situatie vraagt er wel om, wordt drang en zonodig dwang toegepast.

Bij jongeren die (vaak in groepsverband) overlast veroorzaken en jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd zijn politie en justitie aan zet. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding dat gemeenten in staat moet stellen sneller te reageren op overlast veroorzakende jongeren door bijvoorbeeld een gebieds- of contactverbod op te leggen.

Wat gaan we doen:

- 10 procent vermindering jeugdcriminaliteit, conform doelstelling Veiligheid begint bij Voorkomen.
- Verspreiden van kennis over risicofactoren jeugdcriminaliteit.
- Goed toepassen van instrumentarium op het continuüm vrijwillige hulp – drang – dwang. Ouders aanspreken op het gedrag van hun kinderen.
- Nagaan met Grote Steden of aanvulling van instrumentarium gewenst is.

9. PROFESSIONALISERING

Het werken met en voor kinderen en gezinnen vergt deskundige en betrokken professionals. Dat betekent investeren in kwaliteit. We moeten zuinig zijn op de professionals, we moeten ze binden aan de jeugdsector, en voorkomen dat ze na korte tijd teleurgesteld de sector de rug toekeren.

Specifiek voor de jeugdzorg zijn er de komende tijd vier belangrijke prioriteiten:

1. verheldering van de beroepen: wat moet je kennen en kunnen om in de jeugdzorg te werken?;
2. betere opleidingen;
3. aansluiting van alle professionals bij een beroepsvereniging;
4. invoering van een tucht- en toetsrecht in de jeugdzorg.

Er is een stuurgroep professionalisering opgericht waaraan deelnemen: de beroepsverenigingen, de MOgroep, de HBO-raad en het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg. De leden van de stuurgroep hebben de handen ineen geslagen. Zij hebben een actieplan geformuleerd waarin ze met elkaar afspreken de vier prioriteiten de komende jaren uit te voeren.

Wat gaan we doen:

- In 2011 is de bureaucratie afgenomen; professionals besteden minder tijd aan papier en meer tijd aan de jeugdige en het gezin, en hebben meer plezier in hun werk.
- De HBO-opleidingen bieden minoren en masters aan die specifieker zijn toegesneden op de jeugdzorg.
- Verheldering beroepenstructuur: wat moet men kennen en kunnen.
- Verbetering aansluiting initiële opleidingen bij de beroepspraktijk.
- Versterking beroepsverenigingen (met code en registratie).
- Kwaliteitscollege Tuchtrecht in de jeugdzorg.
- Traject arbeidsmarkt en diversiteit in de jeugdsector.

**WORDT
VERVOLGD?**

DEEL III: EN NU VERDER

Het kabinet heeft een grote ambitie om te zorgen dat elk kind in Nederland goed kan opgroeien en dat de gezinnen daarbij waar nodig snel en goed geholpen worden. Het kabinet wil dit doen samen met de jeugd zelf, met ouders, met professionals, met gemeenten en provincies. En wil samenwerken met en leren van andere landen.

Eén van de belangrijkste kaders voor het programma Jeugd en Gezin is het VN Verdrag voor de Rechten van het Kind. Met het beleidsprogramma wordt verder vorm gegeven aan de uitvoering van het verdrag. Naar verwachting zal medio 2008 de 3e Nederlandse rapportage over de uitvoering van het VN-Kinderrechtenverdrag in Genève worden besproken met het VN-Kinderrechtencomité.

Samen met de minister voor WWI zal de minister voor Jeugd en Gezin een vierjarig actieprogramma "Diversiteit in het jeugdbeleid" opstellen en zal dat samen met de minister voor WWI in de komende kabinetsperiode uitvoeren.

In het kader van Operatie Jong is de Jeugdmonitor ontwikkeld. De monitor is opgebouwd uit indicatoren die inzichtelijk maken hoe kinderen en gezinnen er voor staan. De prestaties op deze indicatoren maken duidelijk of het wel goed genoeg gaat, en of het beleid op onderdelen moet worden bijgesteld. De eerste versie van de Jeugdmonitor komt in 2007 beschikbaar.

Een ambitieus programma voor jeugd en gezin vraagt om een gedeelde ambitie van rijk, gemeenten, provincies en professionals. Met deze partijen wordt een gemeenschappelijke agenda gemaakt voor de komende vier jaar. Hierbij zullen we afspraken maken over de inhoud, over de wijze van bewaking en over het toezicht.

Wat gaan we doen:

- Vierjarig actieprogramma "Diversiteit in het jeugdbeleid";
- Een operationele monitor jeugd en gezin;
- Toezicht op het programma "Alle kansen voor alle kinderen";
- En: de dialoog gaat door.

Een land waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, waar ze hun steentje leren bijdragen aan de maatschappij en goed voorbereid zijn op de toekomst: kortom, waar alle kinderen alle kans krijgen. Dat is de ambitie waar het kabinet de komende periode aan wil werken.

De programmaminister voor Jeugd en Gezin is verantwoordelijk voor een kind- en gezinsvriendelijk beleid, dat wordt gedragen door ouders, families, onderwijzers, professionele hulpverleners, gemeenten en provincies. Met het programma voor Jeugd en Gezin 'Alle kansen voor alle kinderen', waarvan u nu de publieksversie in handen heeft, kiest het kabinet bewust voor een nieuwe aanpak, die regie, samenwerking en het overstijgen van deelbelangen in het belang van de jeugd en hun gezinnen mogelijk maakt. Een aanpak die het gezin in positie brengt, inzet op preventie door eerder de problemen op te sporen en aan te pakken en de vrijblijvendheid voorbij is.

Uitgave

Programmaministerie
voor Jeugd en Gezin

Postadres

Postbus 16166
2500 BD Den Haag

Bezoekadres

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Informatie

Voor informatie en vragen over bestellingen kunt u terecht bij medewerkers van Postbus 51. Zij zijn op werkdagen bereikbaar van 9.00 tot 21.00 uur onder telefoonnummer 0800-8051 (gratis).

Internetadres

www.jeugdengezin.nl

September 2007